

Nočrt parka za slepe, ki bo nastal ob Zavodu za slepo in slabovidno mladino v Ljubljani.

PARK ZA SLEPE IN SLABOVIDNE OTROKE DOTIKI, VONJI, ZVOKI ...

Otroci se igrajo, da se naučijo stvari, ki jim bodo pomagale v nadaljnjem življenju. Igro potrebujejo prav vsi otroci – tudi invalidni, slepi in slabovidni. Za te je najslabše poskrbljeno, saj igrišča in parki zanje niso posebej prilagojeni. Zavod za slepo in slabovidno mladino načrtuje izgradnjo prvega slovenskega parka za slepe in slabovidne otroke, ki bo prilagojen prav mladim, ki živijo v temi in so najbolj zapostavljeni.

MARJANA VOVK; FOTO: TINA RAMUJKIČ, ANDREJA KRIVIC

Park bo nastal na ozemlju Zavoda na Langusovi 16 v Ljubljani, na mestu, kjer danes stoji rekreacijska površina, namenjena igri in sprostitvi učencev. Idejni projekt parka sta pripravili Irena Rozman Fattori in Andreja Krivic (obe univ. dipl. ing. krajinske arhitekture). Krivičeva je na temo parkov za slepe in slabovidne napisala diplomsko nalogo, saj je kot študentka vozila dva slabovidna fanta v dramsko šolo in pri tem spoznala, s čim vse se spopadajo ti otroci. "Videla sem njihov zapuščen vrt in začela razmišljati, kaj bi se dalo z njim narediti. To se mi je zdela zanimiva tema za diplomsko nalogo, zato sem začela iskati literaturo, ki pa je pri nas sploh ni. Našla sem nekaj tujih knjig ter obiskala parka za slepe in slabovidne v Münchnu in Trstu," pripoveduje. Diplomsko

so videli tudi na Zavodu za slepo in slabovidno mladino in se odločili, da njeno idejo utelesijo. "Ideja o vrtu za slepe se je porodila ob nastajanju diplomske naloge gospodične Krivic," potrjuje Katarina Šimnic, ravnateljica Zavoda za slepo in slabovidno mladino. "Pred letom 2004 možnosti za park ni bilo, saj je Zavod deloval v treh stavbah. Okolica je bila makadamska, na mestu bodočega parka pa je bilo nekaj igral. Ob postopku denacionalizacije je Zavod izgubil eno zgradbo in takrat je država uredila okolico Zavoda, kot jo vidite danes," Šimničeva pojasnjuje, zakaj se tega projekta lotevajo šele sedaj.

Park za samostojne sprehode

Pri načrtovanju za slepe in slabovidne je najbolj pomembno, da je park orientacijsko jasen. "Otrok mora vedeti, kam lahko gre, mo-

Katarina Šimnic, ravnateljica Zavoda za slepo in slabovidno mladino v Ljubljani

14 LION

- 1 Parkovna glasbila v vrtu za slepe v Münchnu
- 2 Zvenec namizni tenis (München)
- 3 Dvignjene grede za hortikulturno terapijo (Rittmeyerjev inštitut za slepe, Trst)
- 4 Labirint za učenje orientacije (Rittmeyerjev inštitut za slepe, Trst)
- 5 Voda kot sredstvo za spodbujanje sluha (Rittmeyerjev inštitut za slepe, Trst)

ra se počutiti varno in se znati vrniti. Zelo pomembno je, da so otroci samostojni, v tem parku bodo imeli to možnost. Sami bodo uporabljali prostor, se odločali, kam bodo šli in kaj bodo počeli. Vmes pa lahko še kaj doživijo," pojasnjuje Fattoričeva. Ravnateljica Katarina Šimnic razmišlja: "Vrt za slepe bo imel dvojno vlogo: otrokom, ki bodo prehivali ali prihajali v šolo, bo še naprej nudil prostor za rekreacijo, vsem našim in ostalim učencem iz integracije pa bo pomagal pri urjenju čutil in utrjevanju specialnih znanj, ki so potrebna za njihovo vsakdanje življenje v varnem okolju."

Park bo razdeljen na naslednja območja: igrala, učni poligon (ovire, viseči most, viseče ovire ...), prostor za druženje, zvočna igrala, učilnice (geografska, za materiale, oblike, rastline) in igrišče za igre z žogo. Vse bo seveda prilagojeno slepim in slabovidnim, od igral do orientacijskih tabel. V parku se bodo otroci lahko samostojno gibal (razen na poligonu, kjer je

potreben nadzor), del parka pa bodo lahko uporabljali tudi pri rednem pouku (npr. za biologijo, geografijo, tehnični pouk). "Tu bo na primer geografska učilnica. Ste se kdaj vprašali, kako slepemu otroku pojasniti pojme, kot so jezero, dolina, slap?" sprašuje Krivičeva. "V tej učilnici bodo modeli, s pomočjo katerih bodo otroci dobili predstav, kaj geografski pojmi pomenijo."

Pomislino na slepe!

V parku bodo prišla do izraza vsa čutila razen okusa: vonj (dišavnice), otip (materiali), sluh (zvočna igrala), vid (senca/sonce), otroci pa bodo lahko razvijali tudi občutek za temperaturo (hlad pod drevesi). Vse to je seveda zanimivo za vse otroke, ne le slepe. "Pa tudi za odrasle. Če si zavežemo oči in prehodimo učni poligon, lažje razumemo slepe," pravi Krivičeva. "Ta vrt bo namenjen tudi izobraževanju učiteljev in staršev. Pokazal bo, kaj vse se da narediti, kaj se lahko prenese v vrtove navadnih šol, v domače vrtove – npr. predstavitev materialov. To bo vzorčni vrt." Fattoričeva dopolni: "Gre za način razmišljanja: kaj lahko tem otrokom damo? Lahko imamo dobre namene, pa ne vemo, kaj otrok sploh potrebuje." Slepim in slabovidnim otroci (in odrasli) so namreč skoraj pozabljeni, večinoma se jih sploh ne zavedamo. Projekt je torej izhodiščna točka, da se sploh začne misliti na slepe. "Slepim so dejansko zapostavljeni. Drugače je, ko gre za odrasle, ki so samostojni in se gibajo po danem prostoru, otroci pa šele vstopajo v življenje in imajo potrebe kot vsak otrok – potreba po igri je osnovna potreba," pojasnjuje Fattoričeva. "Za slepe otroke pri nas nimamo čisto ničesar. Tu velikokrat sploh ne gre za velike stvari, ampak za samo idejo. Otroško igrišče opremiti še z enim igralom, ki je bolj zanimivo za slepega ali invalidnega otroka, ni noben napor. Zato ima ta projekt pomemben vpliv na širše razmišljanje o tem, kaj potrebujejo slepi in slabovidni otroci."

Idejni projekt zaključen, iščejo se sredstva

Največkrat mislimo, da slep otrok ne more veliko početi sam, a to sploh ni res. "Ko si enkrat zapomnijo stvari, lahko delajo karkoli – tečejo čez park na gugalnico, vozijo motor ... Zato jim moramo omogočiti, da se čim bolj razvijejo. Nekateri so res bistri, a če jih ne spodbujamo, lahko postanejo pasivni," meni Krivičeva. "Otroci rabijo gibanje in druženje – to lahko damo tudi slepim in slabovidnim," je prepričana Fattoričeva. "Naredimo jim lahko zaprt prostor, v njem mu zgradimo cel svet, iz katerega bo črpal izkušnje za vse življenje. Za slepe lahko naredimo ogromno – če se le spomnimo nanje."

Idejni projekt parka za slepe in slabovidne je torej zaključen, sedaj Zavod prehaja na izdelavo izvedbenega projekta. "Seveda bi park radi uredili čim prej, vendar so cene takšnega projekta zelo visoke, zato ni enostavno preiti od ideje k realizaciji," pojasnjuje ravnateljica Zavoda. "Sredstev za takšen vrt ne moremo črpati direktno iz državnih virov, saj predstavljamo nadstvarje, zato iščemo donatorje, oziroma skušamo priti do sredstev preko razpisov za projekte." Verjetno se bo Zavod prijavil na kakšen razpis Evropske unije, če sredstev ne bo dovolj za ureditev celotnega parka naenkrat, ga lahko "opremljajo" tudi po fazah.

Ko bo park enkrat urejen, pa bi bilo dobro razmišljati še širše – slepim in slabovidnim prilagoditi tudi pot od parka do javnega prevoza (oziroma obratno). "Tako bi lahko otrok sam prišel do parka in ne bi bil odvisen od nikogar. Tako postaja bolj samostojen, s tem bolj samozavesten," pravi Fattoričeva. Krivičeva pa razmišlja še dlje: "Te prilagoditve bodo dobrodošle tudi za druge. V Sloveniji je namreč vedno več starih ljudi, ki ne vidijo več dobro, zato bo treba slepe in slabovidne vedno bolj upoštevati."

Krajinski arhitektki Irena Rozman Fattori in Andreja Krivic, ki sta izdelali idejni projekt parka za slepe.

LION 15